

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-107 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 05-51/752-203
Karar Tarihi : 15.8.2005

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Rifki ÜNAL, Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Mehmet Akif ERSİN

B.RAPORTÖRLER : H. Gökşin KEKEVİ, Salim AYDEMİR, M. Oğuzcan BÜLBÜL

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20

: - Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.
İş Kuleleri 3. Kule 4. Levent İstanbul

D. TARAFLAR

: - Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.
İş Kuleleri 3. Kule 4. Levent İstanbul

- Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yetkili Satıcıları ve
Müşterileri

30

E. DOSYA KONUSU: Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tüm müşterilerine uyguladığı Genel Çalışma Koşullarına ve Yetkili Satıcılarına uyguladığı Çalışma Koşullarına menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

40

F. DOSYA EVRELERİ: Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Paşabahçe) tarafından 30.7.2003 tarih, 3612 sayı ile yapılan ve en son 4.8.2005 tarih, 5450 sayılı belge ile eksik bilgileri tamamlanan başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4, 5 ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 8.8.2005 tarih, 2003-1-107/MM-05-HGK sayılı Ön İnceleme Raporu; 9.8.2005 tarih, REK.0.05.00.00-130/171 sayılı Başkanlık önergesi ile 05-51 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

a) Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yetkili Satıcılar İle Çalışma Koşulları'na;

50

- 1. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümler nedeniyle Menfi Tespit Belgesi verilemeyeceği,
- Söz konusu çalışma koşullarının, 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu,

b) Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Genel Çalışma Koşulları'na;

- 11. maddesinin (k) bendinde yer alan hüküm nedeniyle Menfi Tespit Belgesi verilemeyeceği,
- Söz konusu çalışma koşullarının, 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu,

ifade edilmektedir.

60 H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Bildirime konu olan çalışma koşulları kapsamında şu ürünler bulunmaktadır:

- Soda camından mamül otomatik ürünler
- Soda camından mamul el imalatı ürünler
- 70 - (Kurşun) Kristal camından mamul el imalatı ürünler
- Borosilikat camdan yapılmış, ısıya dayanıklı ürünler
- Cam Çubuk
- Camdan mamul laboratuvar malzemeleri.

H.1.1.1. Soda Camından Mamül Otomatik Cam Ev Eşyası

80 Soda camından otomatik olarak üretilen cam ev eşyası Paşabahçe'nin satışlarının adet bazında % 90'ından fazlasını oluşturmaktadır. Söz konusu ürün pazarında soda camından mamul mutfak ve sofras eşyası kapsamında yer alan ayaklı-ayaksız bardak, fincan, tabak, kase, saklama kapları, meyvelik, kana ve sürahiler ile vazo, küllük vb. ürünler yer almaktadır.

H.1.1.2. Soda Camından Mamul El İmalatı Ürünler

90 Soda camından mamul el imalatı ürünler ürün grubu içinde hem otomatik olarak üretilen cam ev eşyası ürünler hem de otomatik olarak üretilmesi mümkün olmayan serbest şekil, dekoratif ürünler yer almaktadır. Söz konusu ürünlerde sanatsal boyut ön plana çıktığı için tasarımlar otomatik ürünlerden daha özgün olabilmektedir.

Bu ürün grubu içinde yer alan ürünler, otomatik üretimle karşılaştırıldığında daha yüksek fiyatlı olup, çok daha düşük miktarlarda satılmaktadır. Bu ürün grubunun dağıtım kanalı, soda camından mamül otomatik ev eşyası grubunununki ile aynıdır.

H.1.1.3. (Kurşun) Kristalden Mamul El İmalatı Ürünler

100

Bu başlık altında yer alan ürünler otomatik olarak üretimi mümkün olan/olmayan tasarımları içermektedir. Bu ürünler, gerek camın niteliği ve gerekse kullanım alanlarına uygun olarak çok daha sanatsal ve özel tasarımların uygulanabildiği el imalatı tekniği ile üretilmektedir. Bu ürün grubundaki ürünler, camın kırılma indisini artıran ve böylece camın ışığı yansıtma özelliğini artırarak göze hoş görünmesini sağlayan % 24 oranında kurşun oksit içermektedir.

110

Kurşun kristal el imalatı ürünleri, özel bir birim tarafından gerçekleştirilen tasarımlara uygun olarak elde dekorlanmakta ve/veya üzerine başka ikincil işlemler uygulanmaktadır. Sözü edilen özellikleri ile kristal ev eşyaları yaygın olarak hediye, çeyizlik ve özel zamanlarda kullanım amaçlı satın alınmaktadır. Bu ürünler için belirlenen fiyatlar da otomatik ve el üretimi soda camı ürünlerden daha yüksektir.

H.1.1.4. Borosilikat Camdan Mamul Sofra ve Mutfak Eşyaları

120

Borosilikat camdan mamul sofr ve mutfak eşyaları ise ısıya dayanıklı olması nedeniyle soda camından mamul eşyadan farklı kullanım amacı içermektedir. Söz konusu ürün grubu içinde yuvarlak -kare- oval tepsiler, yuvarlak -kare-oval kaseler, kapaklı tencereler, kek kalıpları, sufle ve sütlaç kapları yer almaktadır. Bu ürünlerin dağıtım kanalları otomatik cam ürünlerinden farklılık göstermemektedir.

H.1.1.5. Cam Çubuk ve Camdan Mamul Laboratuvar Malzemeleri

130

Cam çubuk, nihai bir ürün olmayıp, bir ara malıdır. Özel kompozisyonda bir cam olan bu ürün preslenerek "damla" ya da "badem" olarak tabir edilen avize taşı haline getirilerek aydınlatma sektöründe kullanılmaktadır. Dağıtım kanalı açısından bakıldığında, bu ürünün, avize imalatçıları ve bunlara avize taşı sağlayan ara imalathaneler tarafından talep edildiği görülmektedir.

140

Camdan mamul laboratuvar malzemeleri, makinada imal edilenler (beherler) ve el imalatı olarak üretilen teknik ürünler, deney tüpleri ve diğer ürünler (erenler, balon, balon joje, büret ayırma hunileri, soğutucular vb.) şeklinde sınıflandırılabilir. Söz konusu ürünlerin dağıtım kanalında hem tıbbi alet, cihazlar ve kimyasal malzeme satan toptan satıcılar yer almakta hem de söz konusu ürünleri direkt kullanacak olan nihai kullanıcılar yer almaktadır. Ancak; bildirim formunda, laboratuvar malzemeleri ile ilgili olarak Paşabahçe'nin artık üretiminden çekildiği belirtildiğinden, bu pazara ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır.

Bu bilgiler ışığında, ilgili ürün pazarı "soda camından mamul otomatik ürünler, soda camından mamul el imalatı ürünler, (kurşun) kristalden mamul el imalatı ürünler, borosilikat camdan yapılmış ısıya dayanıklı ürünler ve cam çubuk" olarak tespit edilmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

150 Başvuru konusu bildirimde konu sözleşmelerde yer alan ürünlerin satışı aşamasında, pazar koşulları bakımından ülkenin tamamında homojen özelliklere sahip olması ve bölgesel nitelik taşımaması nedeniyle herhangi bir bölgesel coğrafi pazar söz konusu değildir. Bu nedenle ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak tespit edilmiştir.

H.1.3. Türkiye Cam Ev Eşyası Pazarı

160 Türkiye cam ev eşyası pazarı, nihai tüketici/kullanıcı nezdinde "ev kesimi", "ikram kesimi" ve "endüstri kesimi" olmak üzere üç ana kesimden oluşmaktadır. Hanelerde ve bireysel kullanım amaçlı "ev kesimi" toplam yurtiçi cam eşya pazarının adet düzeyinde ortalama % 55-60'ını; tatil köyleri, oteller gibi konaklama tesisleri ile lokantalar, kahvehaneler gibi tesislerde kullanım amaçlı "ikram kesimi" satışların % 30'unu; cam ürünlerin bir yan ya da ara mal olarak kullanımı amaçlı "endüstri kesimi" satışları ise %10'unu oluşturmaktadır. Bu bağlamda, Paşabahçe'nin de yurtiçi satışlarını ihtiyaçları ve hizmet biçimleri farklılaşmış üç ana nihai tüketici/kullanıcı kesimi olan ev, ikram ve endüstri kesimlerine göre biçimlendirdiği görülmektedir.

H.1.3.1. Ev Kesimine Yönelik Satışlar

170 Halihazırda yaklaşık 15 milyon adet olan hanelere ve kişilerin bireysel satın alımlarına yönelik cam ev eşyası satışları "ev kesimi satışlarını" açıklamaktadır. Hızlı tüketilen bir ürün olan cam ev eşyası müşteri yapısı, taşıdıkları ürün parkı, lojistik ihtiyaçları gibi hususlar bakımından belirgin farklılıklar arz etmektedir.

180 Bu grup içerisinde yer alan ürünler, farklı boyutlardaki züccaciye dükkanları/mağazaları, mahalle bakkalları, semt pazarları, seyyar satıcılar, çeşitli boyutlardaki marketler, departmanlı mağazalar, ihtisas mağazaları gibi çok çeşitli perakende satış noktaları aracılığı ile nihai tüketiciye/hanelere ulaşabilmektedir. Paşabahçe'nin dağıtım sistemi, ürünlerinin söz konusu farklı satış noktalarında ve yaygın biçimde satışa sunulmakta olduğu durumun karşılığı olarak, çok kanallı ve çok yönlü bir dağıtım sistemi bulunmaktadır.

H.1.3.2. İkram Kesimi ve Bu Kesime Yönelik Satışlar

190 Tatil köyleri ve oteller gibi konaklama tesisleri ile lokantalar, kahvehaneler gibi yeme içme tesislerinin satın almalarına yönelik cam ev eşyası satışlarıdır. İkram kesimi satışları üç ana bölümden oluşmaktadır. Bunlar; birinci sınıf tatil köyleri ve 4-5 yıldızlı otellerden oluşan konaklama tesisleri ile lüks ve birinci sınıf yeme içme tesisleri, 3 yıldız ve altı konaklama tesisleri ile birinci sınıfın altı yeme içme tesisleri ve kahvehanelerdir.

H.1.3.3. Endüstri Kesiminine Yönelik Satışlar

200 Kendi ürünlerinin satışını artırmak için promosyon malzemesi olarak cam ev eşyası kullanan firmalar ile kendi sınai üretimlerinin bir parçası olarak kullanıp tümüyle farklı bir ürün üretenlere ve kendi ürettikleri ürünler için sınai kap mahiyetinde cam kullanmayı tercih eden firmalara yapılan satışlardır.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

H.3.1.1 Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yetkili Satıcılar İle Çalışma Koşulları

210 Bahse konu çalışma koşullarının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereken maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

Düzenlemenin, "*Paşabahçe'nin Hakları*" başlıklı 1. maddesinde;
"a) *Paşabahçe yetkili satıcılarının performanslarına göre veya dağıtım ihtiyaçlarına göre ekteki listeye ilaveler yapmak veya ekteki listeden çıkartmalar yapmak hakkına sahiptir.*
Performans ile;

...
-*Rakip ürün satıp satmaması,*

220 ...
anlaşılmalıdır."

denilmek suretiyle, rakip ürün satıp satmama, yetkili satıcı olma kriterleri arasında sayılmaktadır. Yani, rakip ürün satan teşebbüsler, yetkili satıcılıktan çıkarılabilecektir. Bu durum, Paşabahçe tarafından gönderilen 4.8.2005 tarih, 5450 sayılı yazıda da açıkça ifade edilmekte ve rakip ürün satıp satmamanın yetkili satıcılık kriterlerinden birisi olduğu, bu konunun yakında ilgili taraflara duyurularak uygulamaya konulacağı beyan edilmektedir. Dolayısıyla, bu düzenlemenin, yetkili satıcılar için rekabet etmeme yükümlülüğü niteliğinde olduğu açıktır.

230 Yine aynı maddenin (b) bendinde; "*Paşabahçe, yetkili satıcısına yıllık ciro/adet hedefi, ürün karışımı, ürün gruplarına göre hedefler, dağıtım hedefleri gibi performans ölçüm kriterleri verme hakkına sahiptir.*" denilmektedir. Bu düzenleme de, yetkili satıcılara dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getirebilecek nitelikte bir düzenlemedir.

240 Sözleşmeye ilişkin yukarıda yer verilen maddelerle yetkili satıcı üzerine rekabet etmeme yükümlülüğü getirildiğinden, söz konusu düzenlemeler Kanun'un 4. maddesine aykırıdır. Dolayısıyla, bahse konu çalışma koşullarına ilişkin olarak Menfi Tespit Belgesi verilmesi mümkün değildir.

H.3.1.2. Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Genel Çalışma Koşulları

Bahse konu çalışma koşullarının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereken maddelerine aşağıda yer verilmiştir:

250 Çalışma koşullarının "Diğer" başlıklı 11. maddesinin (k) bendinde; "Paşabahçe anlaşma yaptığı müşterilerine asgari alım limitleri getirmekte serbesttir." ifadesi yer almakta olup, bu düzenleme, müşterilere dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getirebilecek niteliktedir. Dolayısıyla, söz konusu düzenlemeler Kanun'un 4. maddesine aykırı olup, bahse konu çalışma koşullarına ilişkin olarak Menfi Tespit Belgesi verilmesi mümkün değildir.

H.3.2. Muafiyet Değerlendirmesi

260 Yetkili Satıcılar İle Çalışma Koşulları, prim sistemi ile birlikte ele alındığında, esas olarak yetkili satıcıların çeşitli ürünleri Paşabahçe'den alım koşullarını ve söz konusu ilişkinin hangi koşullarda yürüyeceğini düzenlemektedir. Yetkili satıcılar ise, Paşabahçe ürünlerinin dağıtımını yapan teşebbüslerdir. Dolayısıyla, söz konusu düzenleme ile bir yeniden satıcılık ilişkisi kurulmakta olup, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında bir dikey anlaşma mevcuttur. Benzer şekilde; Genel Çalışma Koşulları, prim sistemi ile birlikte ele alındığında, temel olarak, yetkili satıcı olmayan, genel müşterilerin Paşabahçe ürünlerini alım koşullarını düzenlemektedir. Bu bakımdan, söz konusu çalışma koşullarının, öncelikle grup muafiyeti kapsamında olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

270 Yukarıda yer verildiği üzere, her iki düzenleme bakımından, Kanun'un 4. maddesine aykırı bulunan hükümleri; yetkili satıcı üzerine, doğrudan ya da dolaylı olarak rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hususlardır.

280 Rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelerin, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebilmesi için, istisnai haller dışında, süresinin beş yılı aşmaması gerekmektedir. Değerlendirmeye konu düzenlemelerdeki rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlerde herhangi bir süre tahdidi bulunmamakla birlikte, çalışma koşullarının süreye ilişkin maddelerinde (Yetkili Satıcılar İle Çalışma Koşulları'nın 3., Genel Çalışma Koşulları'nın 12. maddesi); uygulamaların yeni çalışma koşulları üzerinde mutabık kalınana kadar ve en fazla bir yıl için geçerli olduğu görülmektedir.

290 Çalışma koşullarının, rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin değinilen hükümleri dışında, Kanun'un 4. maddesine aykırı nitelikte başka bir hüküm bulunmadığından, 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlandığı kanaatine varılmıştır. Ancak bu noktada hemen ifade etmek gerekir ki muafiyet, ilgili düzenlemenin, Kanun'un 4. maddesine aykırı olup olmadığına ilişkin olup, Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasını engellemektedir. Burada değerlendirme yapılırken de, sadece Kanun'un 4. maddesi dikkate alınmış, herhangi bir hakim durum analizi yapılmamıştır. Dolayısıyla, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 8. maddesinde de açıklandığı üzere, bu değerlendirmenin,

Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasına herhangi bir engel teşkil etmeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

300 1) Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yetkili Satıcılar İle Çalışma Koşulları'na, 1. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümler nedeniyle Menfi Tespit Belgesi verilemeyeceğine; söz konusu çalışma koşullarının, 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,

2) Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş. Genel Çalışma Koşulları'na, 11. maddesinin (k) bendinde yer alan hüküm nedeniyle Menfi Tespit Belgesi verilemeyeceğine; söz konusu çalışma koşullarının, 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği" kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,

310 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.